

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ۲۲ مرداد ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - طرح و تصویب برنامه کابینه آقای احمد قوام نخست وزیر
- ۳ - تصویب لایحه تمدید مدت دو ماه مذکور در ماده اول قانون
- ۴ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه
- بودجه سال ۱۳۲۱ کل کشور به چهار ماه

(مجلس يك ساعت و نیم پیش از ظهر بر بابت آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس یکشنبه ۱۸ مرداد ماه را آقای (طوسی) منشی خواندند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری ایست ؟ (گفته شد - خیر)

صورت مجلس تصویب شد .

۲ - طرح و تصویب برنامه کابینه آقای احمد قوام نخست وزیر

رئیس - برنامه تدوین معارض است . طبع و توزیع شده است خواندن آن لازم نیست (صحیح است) عده ای از آقایان از مخالف و موافق اجازه خواسته اند .

امیر تیمور - اجازه میفرمائید ؟

رئیس - موافقید یا مخالف ؟

امیر تیمور - بنده بعنوان مخالف در ورقه اجازه خواسته ام

و ثبت اسم کرده ام .

رئیس - بفرمائید .

امیر تیمور - این که میفرمائید موافقید یا مخالفید متأسفانه در نظامنامه برای اظهار مطلب هیچ راهی نیست جز مخالفت و الا با دولتی که تحت سرپرستی جناب آقای قوام تشکیل و به مجلس معرفی شده که این که بنده مخالفتی ندارم بلکه موافقم و حتی بعد از قضایای اسف آور شهریور معتقد بودم برای جلوگیری از آشفتگی های امور و برای اینکه امنیت در مملکت باقی باشد و شالوده امور ادارات ما در ولایات و ایالات گسیخته نشود میبایستی شخص برجسته

این مذاکرات مشروح هفتاد و هفتمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری

در تاریخ ۸ آذر ۱۳۰۵

اداره تدوین و تفسیر صورت مجلس

غائبین غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است :

- غائبین با اجازه - آقایان سزاوار - دکتر ضیاء - طوسی - شه دوست - جالبی - مشار - فاطمی - کامل ماکو - همراز .
- غائبین بی اجازه - آقایان : توایب - فیاض - مکرم افشار - حمزه تاش - هدایت الله پالیزی - مؤید قوامی - دبستانی - آصف صادق وزیري - دولت شاهی .

و با قوت اراده‌ای زمام امور را در دست بگیرد که بتواند این کارها را انجام دهد و خوشوقته‌ها حالا که یکی از برگزیده ترین رجال ما عنان کار را بدست میگیرند برای بنده و سایرین جای نگرانی باقی نمانده و بلکه امیدوارند که انشاءالله دولت موفق شود و قدم‌های مهمی را بردارد و این چند روزه که دولت تشکیل شده است بطور محسوس خیلی از اضطرارها و نگرانی‌هایی که در افکار عامه بود برطرف شده است و یک امیدواری زیادی در جامعه فراهم شده و همه بیک آیه درخشانی امیدوار هستند و امروز در ادارات و وزارتخانه ها هم بنده اطلاع دارم خیلی اقدامات شده و یک امیدواری‌هایی هم پیدا شده است و مخصوصاً راجع به قسمت ارزاق تا اندازه رفع نگرانی شده حتی همان نگرانی‌هایی که آقای صفوی راجع به بوشهر اظهار فرمودند اطلاع دارم که وضعیت خوار بار آنجا هم اصلاح شده و مقداری فرستاده شده است پس بنا بر این بنده با دولت جناب آقای قوام نه اینکه مخالفت ندارم بلکه موافق هستم خاصه با برنامه‌ای که ایشان به مجلس تقدیم کرده اند و حاکی است که برنامه را روی احتیاجات و مقتضیات روز و زمان خواسته‌اند تنظیم بفرمایند و البته امروز نیات همه مردم همین است و جز این انتظاری ندارند که در درجه اول بسط امنیت و بعد هم تأمین خوار بار و ارزاق عمومی است و بنده معتقد هستم همانطور که در شهریور ماه در یکی از جلسات خصوصی مجلس به عرض رساندم که این موقع مملکت ایجاب میکند که ما وحدت کاملی داشته باشیم حالا هم همان عرض خودم را تکرار میکنم و تجدید میکنم که وضعیت مملکت ایجاب میکند که یک وحدت کاملی بین مجلس و دولت و دولت و مردم باشد (صحیح است) بطوری که تمام افراد این مملکت خودشان را دولت بدانند و در پیشرفت امور مملکت خودشان را سهیم بدانند و اقدام کنند خوشبختانه آقای قوام که سوابق ممتدی در زمامداری و کارهای مملکت دارند در موقعی زمام مملکت را در دست گرفته‌اند که طرف علاقه تمام عناصر و دستجات مملکت هستند و بهیچوجه هم بستگی با هیچ دسته و عناصری ندارند و کاملاً

بیطرف هستند امیدواریم که توفیق حاصل کنند برای رفع احتیاجات عمومی و رفاه عمومی را فراهم فرمایند. البته چون موضوع خوار بار فوق العاده برای کشور اهمیت دارد و امر حیاتی و ضروری است امروز تمام مذاکراتی که میشود روی خوار بار است و موضوعات دیگری که باید مورد توجه باشد فراموش شده است. غیر از موضوع خوار بار که در درجه اول اهمیت است مسئله کرانی زندگی و معیشت هم باید در درجه دوم طرف توجه دولت قرار بگیرد و در نظر بگیرند که از شهریور ماه باینطرف وضعیت زندگی روز بروز بطور خیلی فوق العاده کزافی بالا رفته و ترقی کرده است البته یک قسمت از کرانی وسائل زندگی روی اوضاع آشفته جهان و مربوط به جنگ است ولی یک قسمت زیادی از کرانی را هم بنده مربوط به نرخ اجناس و اشخاص میدانم که بدون هیچ بازرسی آنچه دلشان میخواهد خودشان تعیین قیمت میکنند و زندگی را برای مردم دشوار کرده اند و دولت باید بدون هیچگونه رحم و شفقتی در جلوگیری از این عملیات اقدام عاجل و شدیدی بکنند که از این قبیل بی‌انصافی‌ها جلوگیری شود. موضوع دوم کرانی زندگی را بنده مربوط به اسعار و نرخ لیره میدانم بنده در روز اولی که در کابینه آقای فروغی آقای دکتر مشرف شروع باین کار کردند عرض کردم که این کار بصرفه کشور بدست و این کار گذشته از اینکه زندگی ما را گران میکند و دشوار میکند بخزانه مملکت هم لطمه خواهد زد حالا بنده وارد بحث در جزئیات این مطلب نمیشوم فعلاً بطور اجمال عرض میکنم مثلاً اگر یک جفت کفین ما میخواهستیم با لیره بخریم مطابق نرخ سابق بایستی شصت و هفت قران میدادیم ولی وقتی وزارت دارایی و آقای دکتر مشرف این کار را کردند لیره را ترقی دادند بایستی صد و چهل ریال بدهیم لیره همان لیره است ولی با نرخ ریال ما باید دو برابر بدهیم. البته بطوری که خاطر مبارکشان مسهوق است آن موقع بنده عریضی کردم و منبجر به سؤال و استیضاح و رفتن دولت شد کابینه بعد هم که جناب آقای سهیلی تشکیل دادند وعده دادند که در

اولین فرصت در این کار اقدام کنند و نرخ لیره را تعدیل کنند و حتی از بالا رفتن نرخ ارز و لیره جلوگیری کنند یکی دو جلسه هم آقای بدر وزیر محترم دارایی قبل در وزارت دارایی از بنده و چند نفر از همکاران محترم بنده دعوت کردند و در این موضوع مشاوره کردند بنده بساز هم بهمان نظر مخالفت خودم باقی بودم و مخالفت خودم را هم مشروحاً به عرض رساندم و باقی همکاران بنده هم که در آن جلسات حضور داشتند هیچکدام نظر موافقی ندادند بجای اینکه این نظریات مورد توجه واقع شود ایشان برای اینکه از سؤال و استیضاح جلوگیری کنند یک مرتبه قضیه را بصورت قرارداد در آوردند و یک قراردادی منعقد کردند و به مجلس آوردند و بنده یقین دارم با مساعدتهای ذیقیمتی که دولت شاهنشاهی از موقع عقد پیمان با متفقین کردند اگر چنانچه مشکلات و موانع و خساراتی که از این جهت به خزانه مملکت و زندگی مردم متوجه میشود به متفقین (که ما از آنها انتظارات زیادی داشتیم و آنها هم نهایت صمیمیت را از این مملکت دیده‌اند) ند کرد میدادند آنها هم بهیچوجه من‌الوجه راضی نبودند که یک چنین تحمیلی به مملکت بشود و بنده تصور نمیکنم که آنها راضی باشند که یک چنین تحمیلی به این مملکت بشود بلکه وزراء آن قدرت و شهامتی که باید در یک چنین موقعی داشته باشند نداشتند و این قضیه که برای مملکت ما مؤثر است مذاکره نکردند اینکه عرض کردم که برای متفقین ما و مخصوصاً دولت انگلیس خیلی بی‌اهمیت است برای این است که یک دولتی که روزی دوازده میلیون لیره خرج جنگ او است برای او اهمیت ندارد که برای چهارشاهی پول ما و کم زربادش اهمیت بدهند که چهار شاهی نرخ هر لیره بالاتر و پایین تر برود ولی برای ما که گفته‌اند در خانه مور شبنمی طوفان است فوق العاده مؤثر است معذرتاً من همان موقع هم بدلت گفتم که با نهایت صمیمیت و حسن نیت میتوانند بدون اینکه برای آنها عایق و مانعی هم بتراشند در حدود دو بیست میلیون تومان بنام دولت قرض کنند و اگر قرض هم میخواهند بکنند ممکن است معامله جنسی بکنند فرض بفرمایید صد

هزار عدل جنس یا صد هزار عدل شکر باجهان مقدار اجناس دیگر که مورد احتیاج ما است و خودشان هم وعده کرده‌اند بما بدهند دولت از آنها بخرد و در مقابل بطور مساعدت بنا بر مساعدت مقدار پولی که میخواهند بریال پرداخته شود این کار البته از هر جهت برای ما ضررش کمتر است و بحال ما مفید تر است تا اینکه لیره را در بهای چهارده تومان بخریم بنده معتقدم که اگر دولت مداخله نمیکرد و تابع عرضه و تقاضا میشد شاید قیمت لیره خیلی کمتر از این میشد و شاید هم بیشتر از این میشد ولی بنده معتقدم که کمتر از این میشد و حاضر هم هستیم هر موقعی که بفرمایند این قضیه را اثبات کنم حالا چون دولت جدید در این موضوع مطالعاتی ندارد بنده انتظار ندارم که همین الان آقای نخست وزیر به بنده جوابی بدهند ولی این را در نظر داشته باشند که چون قیمت لیره دخالت زیادی در جریان زندگی افرادی این مملکت دارد مطالعات کافی بفرمایند شاید این قضیه را بتوانند برفع مملکت انجام فرمایند و بعقیده بنده آزاد کنند. قراردادی هم که دولت قبل از این منعقد فرمودند حقیقه یک تیر و دو نشان بود باین معنی که هم خواستند این کار بهمان صورت اول باقی باشد و هم جلوی سؤال و استیضاح مجلس را هم سد کنند و بگویند که ما قراردادی بسته ایم و آورده ایم به مجلس و با اینکه تمام لوازمی که به مجلس می‌آید باید طبع و منتشر بشود این لایحه طبع و منتشر شد و در دفاتر فراموشی گذارده شده (دکتر جوان - چه علاقه‌ای به طبع و انتشارش دارید لزوم ندارد ۱۲) بنده علاقه ندارم فقط خواستم بگویم که مطلع ایستم از مضمون آن و الا هیچ علاقه‌ای ندارم و بنده معتقد هستم که این چه عملی است که شده است و چرا دارند بهش عمل میکنند؟ در صورتیکه تا وقتی از تصویب مجلس نگذشته است نمیتوانند عمل کنند و عمل خلاف قانون بوده و حالا هم تا وقتی که مورد تصویب قرار نگیرد نباید بهش عمل کرد و بنده معتقد هستم که این قضیه را آزاد بگذارند و دولت از نقطه نظر همکاری که با متفقین خودش دارد هر طور میخواهد وسائل کار آنها را باستقراض یا بوسایل دیگر فراهم

کند که احتیاجات ریالی آنها هم در این مملکت تأمین شود و ما هم مجبور نباشیم که لیرها را بقیامت زیادی بخریم و دروضع زندگانی ما مؤثر باشد. غیر از این موضوع که عرض کردم یکی هم موضوع توجهی است که باید بصادرات مملکت کرد یکی از اقلام صادرات مهم ما پشم بود تا قبل از شهریور ماه بازار پشم در تمام دنیا خوب بود ولی وقتی که روابط ما قطع شد باین تجارت هم لطمه و صدمه خورد و باک ضرر زیادی به تجار و صاحبان پشم وارد آمد و بطوری که بنده اطلاع دارم برای همین کساد ووقفه بازار پشم مالدارها دیگر رغبت زیادی به مال داری و تربیت اغنام و احشام ندارند و با احتیاجی هم که امروز به گوسفند و اغنام و احشام و گوشت آن هست اصلاً مواشی خودشان را میفروشند و در مملکت مصرف میشود یا خارج میشود و این موضوع برای آنکه مملکت اهمیت فوق العاده دارد و بنده خواهم میگویم که در این موضوع دولت یک توجهی بکنند و هر طور شده است وسائل صدور این قلم را که تأثیر زیادی در اقتصاد مملکت دارد فراهم کنند. مسئله دیگری که چیز تازه ای نیست که حالا بهر من مجلس میرسانم و مکرر عرض کرده ام موضوع مقدار زیادی از کالای تجار ایرانی است که در بندر شمال مانده است و هنوز موفق نشده اند از بندر خارج کنند و آنچه که بنده اطلاع دارم و بمن گفته اند این کالاها همه با پول ایران خرید شده و متعلق به دولت ایران است و امیدام در گذشته با نهایت حسن نیتی که دولت نسبت با آنها دارد و صمیمیتی که با آنها بکار برده امیدام چه طور شده است که مطلب به این کوچکی را که از نظر عمل و موضوع کوچک است ولی از لحاظ اهمیت دارد نتوانسته اند حل کنند در این موضوع هم استدعا میکنم آقای نخست وزیر و مخصوصاً هیئت دولت جدید یک توجه کاملی بفرمایند که انشاء الله اموال مردم آزاد شود بیش از این عرضی ندارم و توفیق دولت را از خداوند صمیمانه خواهانم

رئیس - آقای آزادی

آزادی - معمولاً وقتی که برنامه دولتی مطرح است در اطراف مواد برنامه موافقین و مخالفین صحبت میکنند.

موضوعی که صحبت میشود راجع به برنامه است که آیا این مواد برنامه کافی است یا کافی نیست یا اینکه بد است یا خوب است. دو قسمت است که از چندین باینطرف مورد توجه عامه افراد این مملکت بوده یکی امنیت یکی خواربار و همیشه یعنی از شهریور باینطرف به دولتهای سابق این تذکر از طرف مجلس و جراید داده شده که دولت هیچکار بایستی مهمترین از این بداند یعنی کارهای دیگر را در درجه اول نباید قرار بدهد و در درجه اول و واجب تر از همه چیز ضروری تر از همه چیز بایستی موضوع امنیت و خواربار را قرار بدهد و امروز این منظور حاصل شده است و دولتی که آمده است سر کار اینکه موضوع را سزاوارتر کار خودش قرار داده است و امیدواریم که این دولت با آن اعتمادی که از طرف تمام افراد این مملکت نسبت با ایشان هست موفق شود که این دو منظور را انجام بدهد. البته آقای امیر تیمور که اسم خودش را اجز و مخالفین نوشته بودند مخالفتی فرمودند که موافق دفاع بکنند چنانکه تمام بیانات ایشان مبنی بر موافقت بودند کرائی هم که دادند البته دولت ممکن است مورد توجه قرار بدهد فقط یک موضوع است که سابقاً یعنی از بیستم شهریور باینطرف هر دولتی که روی کار میآید در اطراف برنامه این مذاکرات و مخالفتها می شود و معایبی اظهار میکردند ولی البته همه روی جریانات گذشته بود و اوقاصی را در تشکیلات دولت اظهار میکردند و تذکر میدادند که از طرف دولت جبران بشود اما برای چه این مذاکرات میشد برای اینکه بعد از بیستم شهریور دولتی که آمد سر کار همان دولتی بود که قبل از شهریور سر کار بود و افراد وزراء هم همان افرادی بودند که قبل از شهریور سر کار بودند و بعد از آنهم که یکی دو دفعه کابینه تغییر کرد اکثر افراد همان کابینه های قبل از شهریور بودند باین جهت جا داشت در موقعی که برنامه دولت طرح میشود یک تذکرانی داده شود مبنی بر جریانات و اوقاصی که هست در وزارتخانه ها تا دولت بیشتر متوجه باشد و جبران بکند اما این دفعه که بر حسب تمایل مجلس شورای ملی و بر حسب تمایل افکار عمومی دولتی سر کار آمد،

است که مورد توجه و اعتماد همه است (صحیح است) و در یک چنین موقع خطرناکی شخصی زمامدار امور شده است که همه معتقدند به لیاقت و کاردانی ایشان و همیشه امتحان فداکاری داده اند و البته با مشکلاتی هم که امروز مملکت دارد و همه متوجه هستند به خطر هائی که هست باید تصدیق کرد که قبول زمامداری ایشان یک فداکاری است که ایشان کرده اند (صحیح است) و البته همانطور که ایشان فداکاری کرده اند و آقایان وزرائی هم که با ایشان همکاری میکنند فداکاری کرده اند با ایشان همکاری میکنند مجلس شورای ملی هم باید فداکاری کند (صحیح است) فداکاری مجلس و همکاری با دولت این است که بدولت مجال بدهد تا بتواند برنامه خودش را اجرا کند و آن قسمت هائی را که در نظر گرفته است تدریجاً بتواند انجام بدهد. بنده هم در یک قسمت برنامه تذکری داشتم (با اینکه جزء موافقین دولت هستم) که لازم بود توجه دولت را جلب کنم، در مقدمه برنامه نوشته شده است که در نظر است وزارت خوار باری تأسیس بشود این بسیار نظر صحیحی است چنانکه در موقع جنگ بین المللی دیده شد اغلب ممالک دنیا برای مشکلاتی که در امر خواربار داشتند ناگزیر شدند وزارت خوار بار تشکیل بدهند و ما هم که فعلاً از آسیب جنگ محفوظ مانده ایم و آورده شده ایم اگر موفق بشویم بتأسیس وزارت خوار بار البته بجا است اما یک نکته است که باید مورد توجه قرار داد و آن سنگینی بودجه مملکت است همه آقایان تصدیق دارند که بودجه مملکت خیلی سنگین است (صحیح است) و دوش این ملت طاقت این را ندارد که باینقدر تحمیل را قبول کند و البته اگر تأسیس وزارت خوار بار باعث شود که بودجه مملکت سنگین تر شود و ده بیست تا انومبیل دیگر و یک انانیه بجلل و او کسی دو مرتبه خریداری شود و یک عمارت هائی دو مرتبه اجاره شود برای وزارت خواربار بنده معتقدم که صلاح مملکت نیست (صحیح است) و البته بهتر این است که از همین وزارت خانه ها اعضاء زیادی که دارند صرفه جوئی بشود و از همین عمارتهای زیادی که اجاره

کرده اند و از همین تجمعاتی که تا بحال تهیه کرده اند وزارت خواربار تأسیس بشود و دیگر یک بودجه جداگانه ای درست نشود و یک تحمیلات جدیدی به مملکت نشود. یکی دیگر هم بودجه وزارتخانه ها است در موقعی که بودجه ۱۳۲۱ معارض بود در اینجا از طرف اغلب آقایان نمایندگان راجع به مخارج زاید راجع به انومبیلها، راجع به کرایه خانه ها، راجع بانانیه وزارتخانه ها، راجع بخرجهای زیاد تذکراتی داده شد و آقای نخست وزیر سابق هم در اینجا وعده دادند که در بودجه های تفصیلی این نظر ها را مراعات کنند متأسفانه بودجه های تفصیلی که به کمیسیون آمده است در هیچکدام این رعایتها نشده است چه در قسمت صرفه جوئی و هزینه های زیاد و چه در قسمت بعضی تذکراتی که داده شد راجع به تبعیض ها اینجا مخصوصاً از طرف بنده و یکی دو نفر از همکاران محترم تذکر داده شد که در اغلب قسمتهای این مملکت در این مدت تبعیض معمول بوده است در موضوع بودجه وزارتخانه ها هم نسبت با ایالات و ولایات تبعیض معمول شد در این مدت مخصوصاً نسبت بفارس و کرمان تبعیض زیادی شد و در این مدت که تمام نقاط مملکت از نعمتهائی برخوردار شده اند و ترقیاتی در امور اقتصادی آنها در قسمت فرهنگ و بهداری آنها شد ولی نسبت بفارس و کرمان توجهی نشده است و اگر مقایسه بکنید فارس را نسبت بسایر نقاط مملکت عقب تر می بینید اگر از نظر جغرافیائی باشد که ده استان داریم از نظر تقسیمات کشور یک استان فارس است و یک استان کرمان است و هر کدام اینها باید یک دهم بودجه کشور مخارج داشته باشند ولی امیدام متأسفانه چه نظری بوده است که نسبت باین دو استان هیچ توجه نشده است در این موقع که دولت لازم میداند توجه بکنند بافکار عمومی باید تمهید بودجه ها را در نظر بگیرد و مخصوصاً بودجه های تفصیلی را اگر ممکن باشد تجدید نظری بکنند و پس از تجدید نظر به مجلس داده شود که با یک ترتیب صحیحی از مجلس بگذرد و رفع کرائی عامه از این قسمت بشود (صحیح است) - رئیس - آقای طباطبائی.

طباطبائی - بنده اولاً باید اظهار تأسف بکنم از اینکه آقای رئیس رعایت نوبت را نکردند در صحبت مهمنا... رئیس - آقا شما دلتان میخواهد يك چیزی بگوئید و الا اینجا قبل از شما اجازه خواسته بودند و بعد هم شما اجازه خواستید.

طباطبائی - اینطور نیست آقا...

رئیس - بسیار خوب حالا حرفتان را بزنید.

طباطبائی - آقایان کاملاً توجه دارند که دو موقع و دو فرصت مناسب هست برای مجلس و هر نماینده که در اطراف اوضاع عمومی مملکت میتواند مفصل صحبت بکند و بحث بکند یکی موقعی است که بودجه مملکتی مطرح است فلسفه اش هم این است که پایه زندگي روی بودجه است روی جمع و خرج است اگر جمع و خرج يك خانواده و مملکتی مختل بود چرخها مختل و اوضاع دریشان خواهد شد بنابراین وقتی که بودجه آمد به مجلس در واقع اوضاع و احوال عمومی مملکت به مجلس عرضه شده است و میشود در اطراف تمام مسائل صحبت کرد. فرصت دوم و موقع مناسب برای مذاکره در کلیات امور هنگامی است که يك دولتی تشکیل میشود و برنامه خودش را به عرض مجلس میرساند و تقاضای رأی اعتماد از مجلس میکند این هم وقتی است که تمام مطالب را میشود گفت همه اوضاع و احوال مملکت مورد نظر است و در تمام شئون اجتماعی و فردی میشود اظهار نظر کرد مخالفت با يك دولت و اظهار نظر در يك کابینه تازه از دو جهت است یکی صلاحیت اشخاص و صلاحیت اعضاء و یکی بحث و اظهار نظر در خط مشی و روشی که دولت پیش گرفته است البته بنده از جهت اول یعنی صلاحیت آقایان عرضی ندارم و موافقم و وقتی که از مجلس شورای ملی اظهار تمایل خواسته شد بنده موافقت کردم و اکثریت مجلس نسبت به آقای قوام السلطنه اظهار تمایل کرد حالا هم بهمان ایمان و عقیده باقی هستم سایر آقایان هم البته بنده به بعضی آقایان ارادت دارم و ارتباط هم دارم و اعتماد هم دارم بعضی دیگر هم می بینم که يك نامی و قبولیت عامه دارند بنابراین عرض

عملی کند باید کشتش را بوسید اما هر کاری شرایطی دارد اسباب و وسائل میخواهد که بنده در این پروگرام نمی بینم اگر در نظر دارید و در فکرشان و در نیتشان هست که البته همه موافقیم و اگر نیست بنده سهم خودم وظیفه دارم که نظار رئیس محترم دولت را متوجه کنم. یکی مسئله تقلیل هزینه است در پروگرامهای سابق هم نوشته بودند ولی عمل نکردند. این بار سنگین را ازدوش مردم میخواهید بردارید یا نه؟ با يك مملکتی که باین روز افتاده مملکتی که بیست سال زیر شکنجه و آزار بوده و مردمش اینطور مبتلا و بدبخت هستند چه کار میخواهید بکنید باز میخواهید که این سیصد میلیون پول را بگیری و خرج بکنی اگر جواب مثبت است که موفق نخواهید شد و چون موفق میشوید بنده زیاد مخالف ایستم ولی متأسفم ولی اگر توجه عملی دارید یعنی از روزیکه برای اعتماد بشما دادیم شروع بعمل خواهید کرد و اصلاح خواهید کرد این هزینه سنگین و عجیب را بنده صد درصد موافقم همانطور که در موارد زیادی عرض کرده ام اینها تزیین و آرایش پروگرام های دولت است ادارات و وزارتخانه های زیادی هم جزء تزیین پروگرام دولت است و چیز بدبخت کردن مملکت و مردم نتیجه ندارد وقتی که صحبت میشود از تشکیلات اداری مملکت بنظر من در درجه اول بایستی متوجه قوه قضائیه شد در اهمیت قوه قضائیه همین قدر کافی است که در برابر دو قوه است در برابر قوه مقننه و مجریه است اما مالیه اینطور نیست خارج از اینطور نیست سایر وزارتخانه ها این شأن را ندارند بنده برای حفظ اصول و حفظ قضای مملکت البته میخواهم اوضاع گذشته عدلیه را اینجا بصراحت عرض کنم همه آقایان بهتر از بنده توجه دارند ولی دو ملاحظت بود و دو نقص بود که در عدلیه ما وجود داشت که واقماً باعث یأس و تأسف عمومی را فراهم کرده بود و امروز هم یکی دو نفر از همکاران محترم بنده در مجلس همین تذکر را به بنده دادند و بنده با احترام تذکری که داده شد این مسئله را در صدر مطالب و عرایض یاد داشت کردم یکی دخالت وزیر عدلیه بود و نفوذ وزیر وقت

بود در جریان محاکم بنده نمیخواهم عرض کنم وزیر عدلیه وقت هر کس بود غرض داشت مرض داشت ولی طرز عمل این بود که مسند ها و کرسیهای قضائی را به اشخاص کوچک سپرده بودند چون شخص کوچک بود وقتی که يك امری بود و يك دعوائی اعم از جزائی یا حقوقی با مراجعه میشد چون طرف کوچک بود نمیتوانست جوابی بدهد و تسمیه می بگیرد بدفع الوقت میکنند و میگفت برو وقت دیگر بیا برای اینکه شب یا فردا برود از وزیر وقت کسب تکلیف بکنند و اگر در مملکتی قاضی و زانش این اندازه بود اگر محور قضائی مملکت اینطور گردش کرد همین فجایع که ملاحظه میفرمائید و بسمع آقایان رسیده است مکرر اظهار پیدا خواهد کرد دیگر عیبی که بود این بود که برای مقاصد شخصی و خصوصی و برای نظارهایی که بود قوانینی ایجاد میشد محاکم خصوصی ایجاد میشد بنده آقای بهاء الملک را از دور می شناسم و امیدام اطلاعات قضائی دارند یا ندارند ولی اینکناهی و پاکناهی ایشان کافی است که هر چه زودتر اطلاعات کافی تحصیل کنند و باید اینطور قوانین و اینطور مؤسسات و اینطور محاکم اختصاصی را ریشه کن بکنند و قانون را برای عموم و برای مملکت بیاورند نه برای يك مورد خاص نه برای محکوم کردن و بیچاره کردن عمر و این عمل برای يك مملکتی معنی ندارد که هر کس لباس آبی پوشید يك محکمه برود هر کس سفید پوشید يك محکمه دیگر آن یکی لباس سیاه پوشیده يك محکمه دیگر در هیچ کجای دنیا معمول نیست و این مخصوص ما است از اینکه بگذریم بنده با نهایت ادب و احترام به آقای نخست وزیر باید عرض کنم که امروز کار کردن محتاج يك جرأت و جسارت و از خود گذشتگی است شما اگر میخواهید سیصد میلیون تومان از مردم پول بگیری بگیری و اگر میخواهید بگیری وزارتخانه های زیادی را بریزد دور و وحشت نکنید از این چیزی که بنده عرض میکنم چیزی نیست خراب کردن که آسان است اگر گفتند بسازند آوقت مشکل است تا باوی يك اداره را کندن کاری ندارد عرض میکنم که يك وقتی گویا پروگرام دولت مطرح بود این را عرض

کردم و هر وقت هم فرصت پیدا کنم باز عرض میکنم که اگر شما وزارت پیشه و هنر و بازرگانی نداشته باشید چه خواهد شد شما که تجارت باجائی ندارید ابواب معاملات بروی شما بسته است اوضاع جهان و مقتضای امروز این است این تجارت شما است بنده بیخبر از این نمیخواهم تفصیل بدهم خودتان بهتر از بنده و بیش از بنده اطلاع دارید اگر مقصود از این وزارت پیشه و هنر چهار تا کارخانه است این را بهتر است که بدهید به تجار اگر وزارت پیشه و هنر صابون درست میکنند و اگر گفته شود که ما صابون را میدهیم بکمر دو تومان اگر دست تاجر باشد دو تومان نخواهد داد صحیح است اما چند میلیون بنده میدانم آقای ملک مدنی باید بدانند بنده نظرم ایستده میلیون بود چه قدر بود و چه وزارت پیشه و هنر (ملک مدنی هشت میلیون) ولی در مقابل هشت میلیون هم پول از مردم میگیرند (بعضی از نمایندگان - هشتاد میلیون) هشتاد میلیون هر قدر بیشتر بدتر آوقت شما صابون را یکمئی باک تومان صورتاً میفرشید ولی معنأ یکم دو تومان میشود و اگر دست یک تاجر متصدی هم بیفتد بیشتر هکلم سایر مسائل عرض میکنم وزارت معارف را اینجا توجه بفرمائید آقای نخست وزیر یک لایحه ایست مملو از یکمده مرد وزن امتحانی هم که دادند ملاحظه فرمودید جز بدبخت کردن اطفال چیز رواج و شیوع بد اخلاقی نتیجه آنکه فتنه شما یک اداره کل تعلیمات میخواهد آسمان هم بزمن می آید شما وزارت معارف را منحل کنید و بگذارید برای یک روز کار مساعدتری و فعلاً دوشه تا وزارتخانه کافی است (همه ما نمایندگان) عقیده بنده این است که دو سه تا وزارتخانه کافی است (رئیس - آقا چرا این عبارت را میفرمائید) من میگویم شما در سهم خودتان فرمائید معنی ندارد که یک مملکت فقیر بدبخت اینهمه وزارتخانه داشته باشد بکی دو تا که آقای فروغی برای ما زیاد کردند (رئیس - ایران از همه جا خوشبخت تر است الحمدلله) بعد از من اگر فرمایشی دارید بفرمائید عرض میکنم وزارت کشاورزی آن روزیکه وزارت کشاورزی نبود شما را بخدا آقایان ملاحظه بفرمائید آن روزی که شما اداره تخم مرغ سازی داشتید تخم مرغ ارزانتر بود و فراوان تر

بکنم سالی بیست هزار تومان به اسم ماشین نویس پول به نسوان میدهند آوقت کوچه ها را که ملاحظه بفرمائید بر از کثافت است حالایک بلدیة تهران فقط این قدر است اگر تمام بلدیة ها را حساب کنید مالیة و عدلیة و سایر وزارتخانهها را حساب کنید و با او جمع کنید آوقت ملاحظه خواهید فرمود که یک رقم خیلی بزرگی را تشکیل میدهد و این بساط همان بساطی است که حکومت سابق با زور و فشار بما تحمیل کرد شما که داعیة اصلاح دارید انشاء الله امیدواریم که با بگذارید روی این عادات زشت اینها را بفرستید بخانه هاشان بروند شوهر داری بکنند خانه داری بکنند (صحیح است) با بگذارید روی این عادات اشکالی هم ندارد فقط یک ابلاغ است و پس (صحیح است) عرض میکنم در سال آقا صد میلیون تمام ما پول بوزارت جنگ میدهیم مگر اینجا گفتیم و گفتیم البته گوش ندادند ولی البته از ما گفتن و از شما گوش نکردن حساب این جا را باید روشن بکنید بیست سال است که اینها این پولها را گرفته اند غیر از عایدات نفت جنوب آقا این باید حسابش روشن شود و بعد این دستکاه را برای مملکت بسازید برای اطاعت از قانون و برای خدمت بمردم بسازید خوب بنده می بینم وزیر جنگ هنوز معین نیست چرا آقا معین نیست ما کار داریم قانون نظام وظیفه که مورد ابتلاء عمومی است آقایان ملاحظه فرمودید که مدتی است بمجلس آمده و بتفصیل مطرح شده و شور اولش تمام شده و شور دوم آن مانده است (اعتبار - مالی ندارد) از آن طرف هم وزارت جنگ منتظر این قانون است و طبق قانون سابق دست بکار کرده و حق هم دارد بنده الآن که آمدم بمجلس یکمده از آقایان محصلین با بنده صحبت کردند و از من خواستند که بمعرض رئیس دولت برسام و عریض آنها را بمعرض برسام که تکلیف اینها را معلوم کنند (صحیح است) و باید امر بفرمائید وزارت جنگ دست نگاه دارد و منتظر قانون جدید باشد (صحیح است) و برای روز شنبه هم با اجازه آقایان کمیسیون نظام را خبر کردیم و نمایندگان وزارت جنگ هم خواهند آمد و مشغول

ودجه عمومی مملکت وقتی که شما سیصد میلیون پول از مردم میخواهید ممکن نیست که سطح زندگی پائین بیاید وقتی که شما بودجه را پائین آوردید عوارض و مالیات را کمتر گرفتید البته سطح زندگی پائین خواهد آمد و مردم رو برفاه و آسایش خواهند رفت مسئله نان (بنده الآن عرضم را خاتمه میدهم اگر خیلی وقت گرفتیم از آقایان معذرت میخواهم) البته يك امر بسیار مسلم و حقیقی است که مورد علاقه و توجه همه مملکت است و آن این است که نان در يك همچو موقعی در يك همچو زمانی ممکن است نان گندم خورد و به قیمت منی سه قران؟ این اصلاً عملی است و ممکن است؟ بنده در عمل کاری ندارم و میدانم که دولت جنس را از خارج میخورد هر تنی چهارصد پا صد تومان و خیال میکند و دلش خوش است که نان را به مردم میدهند یکمن سه قران اما تشریف ببرید نان را بخرید ببینید یکمن سه قران هم کی بشما نمیدهد این تفاوت کجا میرود یا مأمورین میبرند یا خبازها ولی امیدهند به مردم کی در زحمت و مضیقه است؟ مردم که از صبح تا شام جلوی دکانهای خبازی فریاد میکنند بنده با دولت سابق با یکی دو نفر از اعضایش صحبت کردم که چرا این کار را جلو گیری نمیکنید بنده حتم دارم که بشما گوارا نیست که نان را یکمن چهار قران یا سه قران بخرید و در هر منش یکمن ۱۰ قران یا ۱۵ قران دولت رویش بگذارد این نان گوارا نیست البته يك طبقه پائین است يك طبقه بیچاره است يك طبقه ضعیف است که اینها استطاعت ندارند و اینها را اگر بشود نان یکمن دو قران باید بهشان داد و هر قدر هم ضرر داشته باشد باید دولت تحمل کند و جا دارد ولی سایر طبقات که اکثریت هم با آنها است اینطور نیستند استحقاق نان منی ۳ قران را ندارند و نتیجه این شده است که مردم هم بمیزان قیمتی که خیال کرده اند هیچکس نان نمیدهد تفاوت را یا مأمورین میبرند یا خبازها بنده میدانم این کار با کسی است با دولت است با وزارت خوار بار است؟ وزارت خوار بار میخواهد يك اداره ای میخواهد وزارت ساختن این فکر را باید ول کرد چه وزاری؟ يك

برداشتند بنده طرفدار و موافق با ایشان هستم ولی اگر خدای بخواسته موافقی پیش آمد کرد که توفیق پیدا نکردند اسباب تأسف همه خواهد بود .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است. رأی بگیریید رئیس - آقای طوسی .

طوسی - اولاً مذاکرات نمیتواند کافی باشد مادام که مجلس رأی نداده است ثانیاً بنده شخصاً يك معتقدانی داشته و دارم و برای خودم همیشه محفوظ و محترم است و یادداشتهایی دارم که میخواهم در اینجا عرض کنم ولی برای لزوم سرعت اخذ رأی اعتماد فعلاً خودداری میکنم . در کار کابینه خوب بختانه در اینجا من مخالفی ندیدم که بتوانم اظهار موافقت بکنم ولی در دو سه موضوع همکار محترم من آقای مطابلهایی تذکراتی فرمودند که لازم است جواب گفته شود . يك قسمت در موضوع خواربار بود که فرمودند شاید احتیاج بوجود وزیر باشد بنده معتقدم امروز موضوع خواربار طوری است که در درجه اول اهمیت قرار گرفته و اگر حسن انجام آرا لازم بدانید با اعتمادی که بدو است نه تنها وجود يك وزیر لازم است بلکه اگر دولت دو وزیر هم لازم بداند موقتاً مامی نخواهد داشت دیگر اینکه گفته شد قسمتهای این برنامه کافی نیست باز بقعیده بنده موضوعات برنامه کاملاً کافی است و آنچه بایستی گفته شود در ضمن این برنامه گفته شده ابیات این است که در ضمن سه ماده و خیلی مختصر و در عین حال تمام مطالبی را که ما از خیلی پیش منتظر بودیم و نتیجه ازش میخواستیم دولت فعلی در این برنامه قید کرده است و همینها هم مورد آرزو و انتظار ما بوده است که در درجه اول قرار داده شده است و اگر ما بآن برسیم خیال میکنیم تقریباً مقاصدمان عمل شده است . البته چنانکه عرض کردم عرایض بیشتری داشتیم که وقت کم است و ببعد بجهول میکنم يك موضوع دیگر فرمودند راجع به برداشتن تابلو ها خیلی برای بنده جای تأسف است آقا برداشتن تابلو یعنی چه؟ خوب البته برداشتن تابلو کاری ندارد اما باید دید بالاخره مملکت ما از تمام احتیاجات مستغنی است اگر اینطور است

البته همانطوری که فرمودند خیلی خیلی سهل است برداشتن تابلو و خرابی ولی بعد چطور آباد میشود میدانم بنده در این زمینه برای رفع اشتباه ها خیلی بیشتر میخواستم عرض کنم ولی باز هم خودداری میکنم . فرمودند وزارت فرهنگ و کشاورزی میخواهیم این فرمایش بیشتر برای بنده مورد تعجب است مثل این است که بگوئیم بچه های ما نباید درس بخوانند و کشور ما محتاج بزراعت نیست مملکت و کشوری که فاقد این دو وزارتخانه باشد فاقد همه چیز است . يك قسمت کله از گذشته فرمودند عقیده بنده این است که کله گذشته را امروز نمیشود کرد خیلی چیزها بوده است که مطابق میل بنده عمل شده و مطابق میل عامه هم عمل شده است ولی گذشته ها مربوط به کابینه فعلی که مورد علاقه همه است نیست باید ما منتظر باشیم در آینده اگر ببینیم يك چیزی خلاف میل ما هست و آنطوری که ما آرزو داریم عمل نشد آنوقت کله کنیم یا تذکر بدهیم . خاطر آقایان مستحضر است نسبت بکابینه هایی که از شهر یور ماه باینطرف تشکیل میشد بنده همیشه نظر منفی داشتم و حقیقت نظر بنده هم بنظر آقایان رسید و در عمل هم ملاحظه فرمودید که حق با بنده بوده است اما نسبت باین کابینه ای که بنده موافقت دارم و صد درصد هم بقول معروف موافق هستم از نظر يك سوابق و اطلاعاتی است که در گذشته از شخص مقدس آقای نخست وزیر حاشیه دارم و در عمل هم می بینم اعضای این کابینه را که معین کرده اند از شخص آقای حکیم الملک از آقای دکتر امین الملک و دیگر آقایان که با احترام وقت مجلس از ذکر اسامی همه آقایان خود داری میکنم از جوان و غیر جوان بتمام معنی اشخاصی هستند که مورد اعتماد همه هستند و در حقیقت میتوان گفت این کابینه صورت شیخ و شکری دارد که بهم آمیخته شده است یکی از مواردی که در برنامه ذکر فرمودند تشویق از جوانان است که همین کار را در کابینه شان کرده اند و می بینم در عمل که تشویق کرده اند و بعضی از آقایان از همان جوانهای محرب هستند و يك عده هم از اشخاصی هستند که در تمام مدت عمر خدمات مهم کرده اند و مورد

علاقه همه مردم هستند. بنده برای اینکه عرایض خودم را خانمه داده باشم امیدوارم که انشاء الله بطوری که منظور و منوی دولت است موفق بانجام مقاصد خود بشوید. حال دیگر اگر آقایان بفرمایند مذاکرات کافی است بنده هم موافقم و استدعا دارم رأی بکیرند.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

بعضی از نمایندگان - کافی نیست.

رئیس - آقای هاشمی.

هاشمی - توضیح برای اینکه مذاکرات کافی نیست این است که جمعی از آقایان اجازه خواسته اند که صحبت کنند و البته با تسریع این عمل هم موافقت دارند ولی باین ترتیب میشود که مطالبی که دارند مستقیماً به عرض دولت برسانند خود بنده هم که مخالفم با این قسمت کاملاً موافقم (عده ای از نمایندگان - رأی رأی).

رئیس - رأی گرفته میشود به کفایت مذاکرات آقایانیکه موافقت دارند برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. پیشنهادی از آقای اعتبار رسیده است خوانده میشود: پیشنهاد میکنم در برنامه دولت بقسمت چهارم قسمت زیر اضافه شود.

۴ - تجدید نظر و اصلاح قوانین

رئیس - آقای اعتبار.

اعتبار - عرض کنم که البته برنامه همیشه آئینه افکار عمومی است و پرگرام دولت را معین میکند. دولت آقای قوام السلطنه برنامه را درست است که در سه ماده و ۳ قسمت محدود کرده اند لیکن اگر متن برنامه را ملاحظه فرمائید و آن عبارات را به بینید تمام موضوع هائی که مورد توجه است در آن هست موضوعی که بنظر بنده اهمیت دارد و لازم بود که در برنامه در ردیف چهارم گذاشته شود آن اصلاح قوانین است و این قسمت را با آقای نخست وزیر هم مذاکره کردم که توجه بفرمایند که این اصلاح قوانین مورد توجه بوده و اهمیت فوق العاده دارد و در مجلس هم موافق زیادی دارد.

(اخذ و شماره آراء بعمل آمده یکصد و نه ورقه سفید شماره شد)

رئیس - عده حضار در موقع اعلام رأی ۱۱۶ نفر با کثرت رأی اعتماد بدولت ابراز شد. آقای نخست وزیر.

نخست وزیر - بنام هیئت دولت از رائی که آقایان داده اند کمال تشکر را دارم در حقیقت این رأی را به من ندادند بلکه برای خدمت بکشور داده اند (نمایندگان - صحیح است) امیدواریم مطابق فکر آقایان برای خدمت به کشور و آسایش اهالی آنچه که در برنامه نوشته شده است عمل شود و آنچه را هم که آقایان تذکر دادند در نظر گرفته میشود.

۳ - تقدیم و تصویب لایحه تمدید مدت دو ماه مذکور در ماده اول قانون بودجه سال ۱۳۳۱ کل کشور

رئیس - آقای وزیر پیشه و هنر

وزیر پیشه و هنر - خاطر آقایان نمایندگان محترم مسبق است که وقتی بودجه مملکت تصویب شد در ماده اول آن قید شده بود از تاریخى که بودجه های تفصیلی به مجلس شورای ملی داده میشود و بکمیسسیون احاله میشود تا مدت دو ماه مطابق بودجه هائی که پیشنهاد شده است وزارتخانهها عمل خواهند کرد و بعد از دو ماه اجرای بودجه و پرداخت اعتبارات موکول به تصویب بودجه های تفصیلی از طرف کمیسسیون بودجه خواهد بود و بطوریکه خاطر آقایان مسبق است در ظرف این ده پانزده روز اخیر دولت نتوانسته

بود حاضر شود یعنی دولتی نبود که حاضر شود و بودجه ها بتصویب برسد و این دو ماه فرصتی که بود نسبت به اغلب وزارتخانه ها منقضی شده و نسبت به یکی دو وزارتخانه که باقی است چند روزی بیش باقی مانده و بطوریکه ملاحظه می فرمایند بنا بر این مقررات قانونی در پرداخت احتیاجات و مخارج کشور البته دولت نمی تواند اقدامی کند مگر يك اجازه قانونی جدیدی از طرف مجلس تصویب شود باینجهت يك لایحه تهیه شده است که آن مدت دو ماه تمدید شود و چهار ماه شود که در ظرف این مدت چون در بودجه های تفصیلی رسیدگی نشده است در پس از رسیدگی کمیسسیون بودجه بتواند حاضر شده و پس از رسیدگی بودجه ها را بتصویب برساند و چون موضوع هم فوریت دارد این است که بقید يك فوریت تقدیم میشود

رئیس - لایحه قرائت میشود و فوریت آن مطرح است.

بشرح زیر خوانده شد

مجلس شورای ملی - طبق ماده اول قانون بودجه ۱۳۳۱ راجع به بودجه های وزارتخانه ها مقرر است: « پرداخت بودجه از تاریخ تقدیم بمجلس منتهی تا دو ماه طبق بودجه های پیشنهادی (در صورتیکه بودجه بتصویب کمیسسیون رسیده باشد) و بعد از دو ماه طبق تصویب کمیسسیون بودجه مجلس شورای ملی بعمل خواهد آمد. » چون دو ماه مهلت مذکور در قانون به بودجه وزارت در ۳ شهریور و بودجه اداره

- اسامی موافقین - آقایان: احمد اعتبار - سهراب ساکبندیان - مهدی دادور - هلال الله پالیزی - هلال رضا طالش رحمت - سببی - هلال الله ناهید - فرور - نصر تبار - دکتر قاسم فنی - محمد تقی منتضی - جلایی - دکتر مهدی ملکراده - دکتر سببی - حسن مسعودی خراسانی - آقای سید یعقوب - دکتر قزل باغ - مقدم - جعفر اصفهانی - عباس مسعودی - ربیع جهانشاهی - عیسی ایقوانی - چاپچی - هلال الله دهستانی - هلال الله مؤبدادی - محمد رضا اردبیلی - خلیل حریری - ابراهیم سببی - دکتر محمد علی آصف تاج بخش - محمد حسین مصمم سنگک - احمد فریدونی - هدایت الله پالیزی - جعفر پناهی - اصفهانیان - رضوی - محسن منشور - طوسی - محمد هاشمی - هلال الله روحی - دکتر اسماعیل سنگک - فرزاد آزادی - حبیب الله محمد ضیائی - صفاری - دکتر هادی طاهری - محسن صدر - علی شاهزادگان - خسرو شاهی - حسنعلی دولتشاهی - محمود حریری - بهین اسفندیاری - حسین رهبری - نثار اسلامی - سید کاظم یزدی - محمدعلی امیر ابراهیمی - طهرانچی - محمد طباطبائی - محمد تقی ذوالقدر - اشرف - هاشم ملک مدنی - مجید هورق - ابوالقاسم نراقی - عبدالعزیز نیکپور - حبیب الله لاریجانی - احمد مهذب - شجاع - هلال الله حسین اورنگ لطفعلی معدل - نمازی - علی قلی هدایت - علی اقبال - گودرز نیا - نالیانی - امیر تیمور - مشیری - جبرئیل بوداغبان - علی مؤبدادی - سرادابراهیمی ربکی - محسن مهدوی - محمد حسین نواب یزدی - ارکانی - ربیعی - دکتر آهمن نهورای - محمد تقی شیرازی - پارسا - گرجانی - هلال الله حسین لاریجانی - محمد ولی فرمانفرمایان - دکتر عباس نفیسی - محمد مصطفی - مستشار - الهی - ضیاء الدین نقابت - رستم گبو - امامی - نظیر فرزند - احمد بهبهانی بیات - حسن اکبر - دکتر ادهم - گلروزیان - محمود لاریج - حسین معینی.

انتشارات و تبلیغات در ۷ شهر یور و بودجه وزارت بهداری در ۳ مهر ماه و نسبت بسایر وزارتخانه ها بر حسب تاریخ تقدیم بودجه ها بین از ۱۳ تا ۲۸ مرداد ماه جاری منقضی خواهد شد و حال آنکه نه فقط تا ۲۰ مرداد که موقع صدور حواله حقوق مرداد ماه ادارات میباشد بلکه حتی تا آخر مرداد ماه هم امید نمیرود بررسی بودجه ها در کمیسیونهای فرعی تمام و بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی برسد از طرفی هم وضع مالی کارمندان و خدمتگذاران دولت و بخصوص مأمورین شهرستانها طوری بدست که با گرانی روز افزون بتوانند مدتی بانتظار تصویب بودجه ها امرار معاش نمایند و شاید هم تاخیر پرداخت حقوقات مشکل جدیدی بر مشکلات حاضر بیفزاید. بنا بر مراتب معروض ماده واحده زیر را پیشنهاد و تقاضای تصویب آنرا با قید يك فوریت دارد: ماده واحده - دو ماه مقرر در ماده اول قانون بودجه سال ۱۳۲۱ کشور بچهار ماه تبدیل شود. نخست وزیر و زردارانی رئیس - آقای ملک مدنی.

ملک مدنی - همانطور که آقای وزیر پیشه و هنر تذکر دادند بنده هم از طرف کمیسیون بودجه به عرض میرسانم که علت این وقفه که پیش آمد از اینجهت بود که دولت رسمیت نداشت تا بتواند در بودجه ها مطالعه کند و زودتر از تصویب بگذرد و بعلاوه امسال اولین سالی است که بودجه های تفصیلی دولت در کمیسیون با نهایت دقت رسیدگی می شود و آن اقلام و هزینه های زائدی که هست در کمیسیون حذف میشود که از هزینه های زائد جلوگیری شده باشد اینها در نظر کمیسیون هست همانطور که در نظر مجلس است و اینکه تصمیم گرفته شده است که این ماده واحده بقید فوریت بمجلس داده شود برای این است که پرداختهایی که هست بتأخیر نیفتد و بنده خواستم علت را عرض برسانم و البته مجلس هم موافقت خواهد کرد و در ظرف این دو ماه هم البته بعد از اینکه رأی اعتماد بدولت داده شد آقایان وزراء از روز شنبه که ما کمیسیونهای فرعی بودجه را خبر کرده ایم که هر کدام بنوبه خودشان حاضر خواهند شد که بودجه تفصیلی از کمیسیون

بگذرد و تصویب شود و قبل از دو ماه هم بنده احتمال میدهم که تصویب شود. بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - موافقین با فوریت لایحه برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. رئیس - رأی گرفته میشود به ماده واحده موافقین برخیزند.

بعضی از نمایندگان - باورقه رأی گرفته میشود. (اخذ و شماره آراء بعمل آمده نود و سه ورقه سفید شماره شد) رئیس - عده حاضر در موقع رأی ۱۰۵ نفر با کثرت ۹۳ رأی تصویب شد.

اسامی موافقین - آقایان: جواد آزادی - عباس مسعودی حسین جلایی - دکتر ادهم - فرخ - فرمانفرمائیان - محمد علی امیر ابراهیمی - امامی - اباب یزدی - آقاسید یعقوب - ابراهیم سمیمی - دکتر لقمان بهورای - کاظم جلیلی فروهر - خلیل حریری - پناهی - چایچی - دکتر سنگک یار احمدی - ابوالحسن ثقة الاسلامی - علی قلی هدایت - دکتر حسینقلی قزلایاغ - حسن اکبر - ارکانی - حسین معینی محمد تقی شیرازی - محمد تقی ذوالقدر - کو در زیا - عبدالحسین اورنگ - محمود اصری - عطاءالله پالیزی - احمد اعتبار - نمازی ابوالقاسم اراقی - ضیاءالدین نقابت - دکتر محمد قلی آصف تاج بخش - عبدالوهاب مؤید احمدی - علی سلطانی - محمد تقی معتضدی - مصطفی هاشم - دکتر هادی طاهری - مجید موقر - مستشار - احمد بهبهانی - احمد مهنذب - محمد محیط دادور - نصر تیان - غلامرضا طالش رحمت سمیمی - روحی - جعفر اصفهانی - مخبر فرهمند - یدالله دهستانی - لاریجانی حبیب الله محمد ضیائی - حسین رهبری - سهراب ساکینیان خسرو شاهی - محمود عزیزی - دکتر عباس نفیسی - صفاری عبدالله ناهید - افخمی - محمد طباطبائی - عبدالحسین بیک پور افشار - پالیزی - محمد علی منصف - فتوحی - طهرانچی - محمد رضا پارسا - اقبال - جبرئیل بوداغیان - ملک زاده آملی - یمن اسفندیاری - کرکاسی - عیسی لیقوانی -

۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه [بعضی از نمایندگان - ختم جلسه.

رئیس - اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) جلسه آتی روز سه شنبه ۲۷ مهر داد ماه سه ساعت و نیم قبل از ظهر. دستور هم لوایح موجوده (مجلس يك ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

مراد ابراهیمی ربکی - علی مؤید - محمد تقی رفیعی - مشیری رستم کیو - احمد فریدونی - طوسی - نائینی - محمد هاشمی بیات - ملک مدنی - امیر تیمور - معدل - مرآت اسفندیاری مهدوی - کازرویان.

مخالف - : آقای غلامحسین فرشی.

تصمیم قانونی

دائر باہراز رأی اعتماد بہ کابینہ آقای احمد قوام نخست وزیر

مجلس شورای ملی در جلسه بیست و دوم مرداد ماه ۱۳۲۱ برنامہ کابینہ آقای احمد قوام نخست وزیر را با اکثریت آراء حاضرہ (۱۰۹ رأی از ۱۱۶ نفر عدہ حاضرہ) تصویب و در نتیجہ بہ کابینہ نام بردہ ابراز رأی اعتماد نموده است .
این تصمیم در جلسه بیست و دوم مرداد ماه یکہزار و سیصد و بیست و یک بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

قانون

تمدید مدت مقرر برای پرداخت بودجہ های ۱۳۲۱ طبق صورت پیشنہادی دولت

مادہ واحده - دو ماہ مقرر در مادہ اول قانون بودجہ سال ۱۳۲۱ کشور بہ چہار ماہ تبدیل میشود .
این قانون کہ مشتمل بر یک مادہ است در جلسه بیست و دوم مرداد ماہ یکہزار و سیصد و بیست و یک بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری